

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus LXII. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

FASCICULUS LXII.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 6. Propheta Isaia, in quo describitur: quomodo ille in Prophetam assumptus, & ad excacandum Populum missus, suam contestetur ineptiam.

N.396. *Considera:* **I**Saiam maximæ Sanctitatis Virum, à tot divinis revelationibus celeberrimum testari de se v. 5. citati cap. *quia vir pollutus labiis ego sum.* Quæso: quid tam eximiam Sanctitate præditi hominis labia poterat facere polluta? nunquid ullum verbum, carnis Spurcitas & Venerem redodolens, unquam legitur protulisse? nunquid alienam famam aliquando denigrasse, aut in blasphemias erupisse auditus est? quæstioni dubiæ occurrens Procopius, eam subtili responsò solvit, asserens: *fortasse verò & humane nature morbum consistetur, quem David insinuat, cum ait: ego dixi in excessu meo omnis homo mendax: est enim mendacium in hominibus naturalis quidam morbus, quantumvis sit à nonnullis evitatus.* Christiane Lector, si mendacium radicale tantum & nondum actuale (ut sic loquar) os & linguam viri etiam sanctissimi ita commaculasse visum; quantâ sceditate & maculis te afficiet mendacium actuale, tam sæpè à te repetitum? quomodo indignum te reddet divinò alloquiò? sunt hæc mendaces illi homines, de quibus asserit Joannes Apocal. 21. v. ult. *non intrabit in illam (puta cœlestem Jerosolymam) aliquis coinquinatum, abominationem faciens &c.* S. Chrisost. mendaces leprosis assimilat, quos Deus ab ingressu & accessu Templi præscripsit: ut enim lepra carnem exterius putridam, interius verò sanam turpissime variat, ita mendaces in verbis externis suam deferunt malitiam, dum interius pulchram Veritatem in mente fovent. Nec etiam ineptè dicuntur similes hominibus, monetam adulterantibus, quos constat, Deo & mundo esse exosos. *Opprobrium nequam in homine mendacium.* ait Eccles. 20. cap. Nec mirum: quia regius vates os mendacii assuetum vocat *sepulchrum patens* Psal. 130. Hujus loci pestimum
fecto-

factorem Trajanus adeò habuit exosum, ut teste Pædagogo Christ. p. 1. c. 5. §. 7. homines de mendacio convictos in navem sine velo & remis detrudi altoque mari committi jussit. Artaxerxes tantâ nausæ mendacium audiit, ut militi illud loquenti linguam extraxerit, tribus clavibus postea transfixam. Franci & Suevi teste Fabrô mendacii tam jurati existere hostes, ut subditis suis vitio illi assuetis canem imposuerint impudentiæ symbolum, quem in summum sui probrum circumferre cogebantur. Taceo pœnas illas, quibus prima Veritas Deus execrandum mendacii vitium impetit. Quem enim latet: Ananiam & Saphiram ob mendacium leve & nemini pernitosum repentinâ morte punitos? quis ignorat: Dæmonem sub serpentis specie protoparentibus nostris mentitum, maledictionem divinam, his verbis expressam: *super pectus tuum gradieris, in caput suum provocasse?* Christus Dominus licet omnis generis peccatores legatur ad frugem reduxisse, nullum tamen ex mendacibus hâc gratiâ dignum duxit. Quid plura? nihil Deo, nihil homini adeò abominabile, quam audire mendacia? econtra nil gratius, nil acceptius veritate, quæ ad S. Bernardo *bonum lilium, candore conspicuum, odore præcipuum vocatur.* S. Joannes Apocal. 14. testatur: objectam sibi esse magnam cohortem, quæ agnum secuta videbatur ceteros omnes præire Sanctos, utpote Christo Domino proximè conjuncta. Sed dicito divine Præco: fuit nè cohors ista constans ex gloriosis Martyribus, qui Victoriolâ certamine triumphârunt de Tyrannis? aut fuere tales, qui longâ inediâ, ciliciis & flagellis in corpora sua favientes, Cœlum promeruerunt? reponit Joannes, tales existisse, *in quorum ore non est inventum mendacium &c.* Christus, qui est veritas & via, ut monstraret viam breviorẽ, ad cœlestē Palatium hominem ducturam, ait: *si vultis vitam ingredi servate mandata.* Verum quæret non nemo, in quo fundentur hæc ipsa mandata & lex divina, homini observanda, volenti vitam securò pede ingredi? reponet vates regius Psal. 118. & *lex tua veritas.* Quæ verba expendens S. Ambros. dicit: *apud eum Veritas lex est, fallacia prævaricatio.* Igitur Christiane Lector, æternam Veritatem facie ad faciem aliquando visurus, Veritati ante omnia stude. Et licet à depravata natura inditum tibi sit mendacii vitium, seriò tamen illud vitare volenti, aderit cœlestis Seraphin, qui calculò ignitò os tuum tanget, & *auferetur iniquitas, & peccatum tuum mundabitur.* v. 8. capituli cit.

Doctrina 2.

Desumpta ex capite 14. lib. Isaia, in quo describitur ruina Luciferi superbientis.

N. 397. Considera: **A**dmirabilem illam Antithesin, quæ Luciferum inter & Christum reperitur. Lucifer teste Isaia v. 13. hujus cap. ad summum Gloriæ verticem perventurus exclamat: *in Cælum conscendam, super astra exaltabo solium meum &c.* Christus econtra gemit ore Davidicò: *vita mea Inferno appropinquavit, astimatus sum cum descendentibus in lacum.* Lucifer gloriabatur versu eòdem hujus cap. *sedebo in Monte Testamenti.* De Christo autem in Symbolo Apost. legitur: *descendit ad inferos.* Lucifer hinc æqualitatem cum Deo appetens v. 15. ait: *similis ero altissimo.* De Christo Philip. 2. testatur Apostolus: *cum informa Dei esset, non rapinam arbitrabatur, esse se equalem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens &c.* Hanc verò antithesin unius ascensu & alterius descensu mirà metamorphosi transiisse constat. De Lucifero enim memorat Isaia v. 16. citati cap. *Veruntamen ad Infernum detraheris in profundum lacu.* De Christo Apostolicum profiteatur Symbolum: *ascendit ad Cælos, sedet ad Dextram patris.* Ex quo colliges Christiane: nullum certius profundissimi descensûs, æternæ videlicet Reprobationis dari signum ascensu & superbiâ: altissimi verò ascensûs & Electionis ad gloriâ indicium manifestum esse humilitatem & descensum. Quare Sathanas in certam Christi prædestinatorum omnium primi deventurus notitiâ, statuit eum super pinnaculum Templi, dicens: *si Filius Dei es, mitte te deorsum.* Pari de causâ regius Vates canit de viro electo: *ascensiones disposuit in valle lacrymarum* per quæ indicat: Electum per humilitatem ad infima dejectum meditari ad superna Ascensum. Mellifluus Doctör oculos mentis suæ conjiciens in Thesuros, quos humilitas colligit, & reponit in summo Cœlitum ærario, sermone de Nativit. Virg. asserit: *quid humilitate ditius, quid pretiosius invenitur? Regnum Cælorum emitur, & divinâ gratiâ acquiritur, sicut scriptum est: beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cælorum &c.* Apostolus de gloria corporis nostri, per Resurrectionem obtinenda discurrens, ait Philipp. 3. *reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Ubi bene advertit mox citatus Doctör: Apostolum non dixisse: *reformabit corpus*

pus

pus nostrum, sed corpus humilitatis nostræ, per quæ insinuasse videatur: quod illa solum corpora cœlestibus sint illustranda & reformanda Dotibus, quorum animæ, dum erant corporibus in hac mortali vita conjunctæ, sese in actibus humilitatis exercuere. Virgines fatuæ etsi illibatum servassent Virginitatis liliū, non poterant tamen cœlestes Nuptias frequentare Matth. 25. Repulsam passæ per hæc Verba: *nescio vos*. Causam repulsæ hujus si quæras? eandem detegit S. Evangelium dicendō: *clausa est janua*. Cum enim nullō prævisæ oleō irent, ut emerent illud, venit sponsus, intrat cum hospitibus, clauditur janua, serò venientibus non recluditur. Oleum autem, cujus defectu laboraverant infelices illæ Virgines, à Nuptiis cœlestibus exclusæ est teste S. Ambros. in Psal. 118. *Humilitas*. Quare Christiane Lector, cum sapienti quinque Virginum turba ad æternas aliquando Nuptias admittendus, oleum humilitatis tibi magna compares in copia. Mitte te deorsum, ut ascendas sursum instar aquæ salientis invitam æternam. Vidit Apocalypiticus Joannes c. 4. seniores in Cœlo, qui coronas suas deposuere ante faciem Agni, tu hos imiteris in terra: si quam vanæ æstimationis coronam in capite defers, eam quantocius depone, ut coronam cœlestis gloriæ accipias. Projice te per summam abjectionem in tui nihili memoriam, ut cleveris ad visionem claram Entis summi & æterni.

Doctrina 3.

Desumpta ex cap. I. Propheta Jeremia, in quo describitur mira Visio Jeremia, intuentis Virgam Vigilantem & ollam succensam.

Considera I. **S**I per *Virgam Vigilantem*, ab Jeremia visam, denotentur N. 398.
supplicia, immediatè à Deo in hominem ferenda; ut explicant SS. Interpres: econtra per *ollam succensam*, Prophetæ pariter objectam, intelligantur mala, homini ab homine inferenda, tunc nobis ingens detegi discrimen inter iram vindictamque Dei & hominis. Virga enim cum naturalem situm in arbore sortiatur, frondes floresque faciens: ut illa ad verberandum deserviat, non absque Violentia ab arbore abstrahi, & abripi debet. Ignis econtra, ex natura sua ordinatus est ad consumendum, ignisque esse desinit, si ei subtrahitur, quod consumat. Ita sanè violentiam instar Virgæ patitur

patitur Deus impassibilis, quando ad irascendū nostris criminibus, & ad ea castigandum accingitur: atque hinc regius Vates virgam Dei non Virgam Vindictæ, sed Virgam directionis Psal. 44. vocat. Gravissimè peccaverant protoparentes nostri, divinum transgrediendò Præceptum, & unius vetiti pomi morsu totam posterorum felicitatem degulandò, inde promeriti, instar rebellium Angelorum ocius à divina facie abjici in tenebras exteriores, ubi fletus & stridor dentium. Sed ò lentam Dei vindictam, & quasi vî attractam! ingressus Paradisum Deus sollicitè quærit: *Adam ubi es?* ut protoparens peccator admonitus delicti, de eo conciperet dolorem, & delendò arceret à se vindictam. *O ineffabilis Misericordia!* dicam meritò cum Thoma Kemp. Conc. 1. de Incarnat. *Quæ supra id, quod cogitari potest, declarata est: nam nescientes te sollicitè quæstisti, deserentes te non deseruisti &c.* Sicut solis radii etiam per rimas clausæ januæ sese intromittunt, ut obscurum illuminent cubile: ita Clementia & Bonitas Dei peccatorum corda quasi vî ingreditur, ut per gratiam excitantem eos illuminet, & ad obtinendam veniam disponat. Teste Rossvveidò lib. 5. Eremita quidam gravissimè tentatus mundum desertâ cellâ repetiit, ubi tam impurò ardore & amore vehementi in filiam cujusdam Sacrificuli à se visam cæperat inflammari, ut sine illius commercio non victurus, eam sibi à patre in Sponsam & uxorem dari importunè urgeret precibus. Pater hac super re Idolum suum consulens, responsò tulit: non aliter consentiret in has Nuptias, quam appositâ conditione hâc, ut Eremita Deo suo & Sacris omnibus renuntiaret. Quod illicò præstitit amore excæcatus leno. Rediens deinde ad Idolum Sacrificulus denuntiat: petita in opus esse jam redacta. Sed audiit à Dæmone: filiam in uxorem Eremitæ concedi nondum posse; etsi enim ipse renuntiasset Deo, Deum tamen Eremitæ nondum renuntiasset. Quis stupendum isthoc divinæ Misericordiæ Prodigium perpendens, non moveatur ad summum ejus præconium? & licet non tantum instar ollæ succensæ, sed etiam instar Ethnæ ardentis flammâ vindictæ erga inimicos suos flagraret, non moveatur ad veniam iisdem dandam?

Interim tamen ne tam admirandam, & summis laudibus effe-
rendam Misericordiam considerans peccator, rigorem divinæ Justi-
tiæ à sua mente penitus excludat, nova semper veteribus accumu-
lans peccata: hinc audiat S. Maximini documentum, qui in trãdit.
Symb. ait: *hac remissio non te ad peccatum nutrit, sed admonet, ut peccare*
jam

jam metuas, qui intelligis: te sine venia non posse salvari, bonitas enim Dei indulgentia sua munere nos non armat ad culpam, sed abluat ad gloriam. Insigne nobis exemplum exhibet Salvator in muliere adultera, quæ ab illo gratiosam audiens sententiam: nec Ego te condemnabo. Pariter audiit: deinceps jam noli peccare, Maria Virgo in suo cantico Luca 1. divinam exaltans misericordiam, immediate subnectit: timentibus eum. Sponsa Sponsi sui clementiam experta, ut doceat: quomodo eâ peccator uti debeat, ut non abutetur, asserit: lavi pedes meos, quomodo inquinabo eos? exspoliavi me tunicâ meâ, quomodo induar illa? Christiane Lector millies divinam Misericordiam experte, id ipsum dixeris: ne virga directionis tibi mutetur in virgam vindictæ, quæ in olam succensam infernalium pœnarum te deturbet.

Doctrina 4.

Desumpta ex cap. 38. Propheta Jeremie, in quo describitur Jeremiam missum esse in lacum, sed inde extractum ab Abdemelech.

Considera: Jeremiam in lacum permittente Sedeciâ missum, figuram esse animæ Christianæ, quæ per mortem è corpore soluta, dum ante Tribunal cœlestis Sedeciæ comparet, à residuis peccatorum maculis nondum satis purgata, mittitur in lacum temporalium pœnarum, quarum vim tremendis explicat Verbis Cyrillus Jerosoly. in epist. ad S. August. scribens: si omnes, quæ in mundo sunt pœna, tormenta & afflictiones minori, quæ illic in purgatorio habetur, pœna comparentur, velut solatia erunt: malet enim quilibet viventium, si illas experientiâ nosceret pœnas, usque in finem hujus Mundi, omnibus his simul sine medio cruciari pœnis, quas omnes homines sigillatim ab Adam hucusque tulerunt, quàm unô die in Inferno aut purgatorio minori, quæ illic habetur pœna torqueri. Hinc S. Maria Magdalena in raptu ad spectandas purgatorii pœnas ducta asseruit: omnia tormenta, quæ passi sunt martyres, extitisse instar amœni horti, si comparentur tormentis in purgatorio supportandis. Horrendum, quis neget, subiisse supplicium S. Leodegarii Augustodunensem Episcopum, qui oculis orbatus, nudipes per testas & aspera saxorum fragmina jussus ambulare, præcisis labiis & linguâ, tandem securi percussus est? quis dubitet: immanem lanienam expertum esse Marcum Arethusum Episcopum,

X x x

qui

qui lanceolis undequaque compunctus, melle oblitus, in junceam sportam impositus, apum vesparumque moribus expositus est? quis ambigat: crudelissimam sustinuisse torturam Martyres quosdam Anglicos, qui igne lentò aliquot horis torti, super nudos ventres vivos glires sibi impositos sensere, qui per viscera dentibus & unguibus quæsiere effugium, dum obversis pelvibus detenti, igne, vexabantur. Sed hæc omnia etsi immanissima Martyrum tormenta respectu purgantium flammaram Magdalena Virgo amœnum nominat hortum. Nihil igitur referam de supplicio illo, quod Baltazar Gerardi Burgundus 27. annorum juvenis sustinuit, ejus acerbitate exactius consideratâ fateri cogor cum Poeta: *obstupui, steteruntque comæ, vox faucibus hæsit.* Hic postquam divinò instinctu, ut asserbat, Guilelmum Nassavium Oraniis Principem, tumultuum Belgicorum Choragum sclopò occidit, equuleò eductus, utròque manuum pollice suspenditur, centum plumbi librâs pedum pollicibus alligatis. Addidère carnifices pendenti flagra ac virgas, ut totò corpore affatim sanguis deflueret. Deposito deinde sub digitorum unguibus longas profundissimè acus infigunt, utriusque brachii axillis testa anserum ova supponunt, brachiis tamdiu compressis, donec exustis axillis sanguis copiosè diffunderet. Alterò die crines ei omnes tolluntur, & novis calceis, arvinâ probè infectis indutus, foco luculento admovetur, ubi coricò per nimium calorem contractò, pedes unâ cum calceis in globum versi sunt. Tandem ad extremum raptus supplicium, alligatur palo, tum manus quâ Principem trajecerat, laminis candentibus, quibus liba cancellata coqui solent, imponitur, quam carnifex cum ossibus ac nervis absumpsit: tum brachia, femora, crura, tergum, scapuli ac pectus ignitis minoribus forcipibus miserimè excarnificata. Ultimò demum majori scamno imponitur, ac ventre dissectò cor extractum in faciem ejus conjicitur, intestinisque igne combustis reliquum corpus in quatuor partes secatur. *vide Haræum tom. 3. pag. 364.* Sed hem! Christiane Lector, & hanc Lanienam, quam sine horrore non leges, vocat præcitata Virgo amœnum hortum, si tormentis purgatorii comparetur. Quæso: quid diceret, de pœna damnâ quæsitâ, quam totò cœlò distare constat à pœna sensus. Speciali mysteriò, ad nostrum propositum accommodò, non caret: quòd Ecclesia in officio defunctorum utatur Historiâ Jobi. Ut enim ille in scopum & metam omnium plagarum videbatur esse positus, ita animæ
in

in purgatorio detentæ, divino regni in scopum omnium plagarum temporalium deserviunt. Interim licet in omnibus plagis invictam de se probaverit patientiam, unicam tamen oculi amaritudinem conquestus est cap. 17. dicens: *in amaritudinibus moratur oculus meus.* Haud secus purgantes animæ innumeris tormentis quaquaversum affectæ, nil ægrius ferunt, nil magis conqueruntur, quam oculò pœnam, in hoc sitam, quod divinò aspectu frui nequeat, gementes in umbra: *quando veniam, & apparebo ante faciem Dei: Psal. 41.* Israëlitz in captivitate Babylonicam abducti, non carcerum squalorem, non corporum plagas, non alimenti defectum, non mille alias corporum calamitates, sed unius Jerosolymæ jacturam deslebant Psal. 136. *suspirantes: super flumina Babylonis sedimus, & flevimus, dum recordaremur Sion.* Absolom patriò aspectu abesse jussus, hanc pœnam morte longè majorem duxit. Ita animæ purgantes: etsi pœnis sensibilibus immensis crucientur, eas tamen leves, & quasi nullas æstimant, comparatas ad pœnam damni. O Christiane! si vel unica fraterni amoris & compassionis scintilla tuo gliscit in pectore alterum ages *Abdemelech: animas purgantes velut Jeremiam, in locum flammaram à divina Justitia missam, per pannos & funes spiritualium suffragiorum extrahens.* Hæc suffragia unicò versui includit Poëta, dum cantat: *fle, pete, jejuna, vigila, da, redde, celebra.* Fletu extrahuntur animæ, dum meritum pœnitentiæ nostræ eis applicamus. Petendò ipsis succurritur, dum preces pro earum liberatione funduntur: *quia Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. 2. Machab. 12.* Vigiliæ nostræ, per quas omnis generis mortificationes, in salutem animarum assumptæ, intelliguntur, ipsis vel maximè profunt. Eleemosinâ ipsas pariter juvari in comperto est: *nam sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosina extinguit peccatum.* Ultimum, & cæteris omnibus prævalens suffragium est Missæ Sacrificium: ut enim Populus, durissimâ Pharaonis servitute pressus, non antea Ægyptum egredi, & iter ad promissam terram Chanaan ingredi potuit, antequam resectus esset agnò paschali; ita animæ in lacu purgantium flammaram detentæ, non antea poterunt perfrui gloriâ cœlesti, quàm Agni Eucharistici Pabulò, per Missæ Sacrificium sibi applicato, nutriantur.